

AZ IZLANDI NYELVSTRATÉGIA

ÖSSZEÁLLÍTOTTA: BÓDI ZOLTÁN

Alapadatok

Az érintett nyelvek: izlandi

Az érintett országok: Izland

A nyelv státusa az érintett országban: az izlandi az ország nemzeti és hivatalos nyelve

A beszélőközösség mérete: 387 758 fő¹

A stratégiai dokumentum típusa: nyelvpolitikai dokumentum, izlandi nyelvtörvény²

A stratégia természete: az izlandi nyelv kommunikációs státusának fenntartása, védelme a külső hatásoktól, az izlandi jelnyelv tanulhatóságának a fenntartása

A stratégia kiterjedése: középtávú, hosszú távú, folyamatos, részletezés nélkül

A stratégia időtartama: folyamatos, nincs időtartama, hisz nincs klasszikus nyelvstratégiai dokumentum, de vannak nyelvpolitikai tanulmányok, van nyelvtörvény, és az Izlandi Nyelv Tanácsa minden évben nyilvánosan beszámol az izlandi nyelv aktuális állapotáról; az Izlandi nyelv Tanácsának hivatali ideje négy év

Intézkedési területek: a nyelv használata minden szintéren, a nyelv oktatása (általános, középiskola, felsőoktatás, bevándorlók nyelvoktatása), média, hivatalok nyelvhasználata, európai uniós dokumentumok fordítása, idegen

1 Overview. Statistics Iceland. <https://www.statice.is/statistics/population/inhabitants/overview/> (letöltés időpontja: 2023. 09. 28.).

2 Törvény az izlandi nyelv és az izlandi jelnyelv jogállásáról (Lög um stöðu íslenskrar tungu og íslensks táknmáls Nr. 61) 2011. június 7. no. 61. <https://www.althingi.is/lagas/nuna/2011061.html> (letöltés időpontja: 2023. 09. 28.).

nyelvek oktatása, védelem az idegen nyelvi hatásoktól, a jelnyelv oktatása és használhatósága, az Izlandi Nyelvi Tanács működése

Felelős intézet, kidolgozó: Izlandi Nyelvi Tanács, Árni Magnússon Izlandi Tanulmányok Intézete, az oktatásért és a kultúráért felelős minisztérium

„Nyelvstratégiai mátrix”: Az izlandi nyelvstratégia leírása, kidolgozottsága magas színvonalú, az idegen nyelvi hatások elleni védelem politikai, tudományos és társadalmi elfogadottsága is magas színvonalú, az izlandi nyelv státusa stabil. Meg kell jegyezni viszont, hogy ennek ellenére az angol nyelv ismerete Izlandon meglehetősen általános, használata viszont jellemzően a globalizáció és a nemzetközi kapcsolatok által érintett területekre koncentrálódik (pl. turizmus, vendéglátás, pénzügyek). Veszélyezteteti viszont az izlandi versenyképességét, hogy a tudomány és a felsőoktatás általános nyelve angol.

Az izlandi státusát befolyásolja továbbá az is, hogy a bevándorlók egyre észrevehetőbben jelennek meg a gazdaság különböző területein, valamint érzékelní lehet a globalizáció hatásait is, ezért megfigyelhető a kétnyelvűség, valamint az idegen eredetű elemek fokozott beáramlása tapasztalható

I. A nyelv története, jelenkori állapota

Az izlandi az északi germán nyelvcsoportha tartozik, hasonló a modern feröerihez és néhány nyugati norvég dialektushoz. Az izlandi nyelv szerkezete és szókincse még mindig elég hasonló az óészaki nyelvhez, amely ennek a nyelvcsoporthnak a közös őse. Az óészaki nyelvet a középkori Skandináviában, Feröer-szigeteken, Izlandon és néhány brit szigeten, valamint Grönland bizonyos részein beszélték az északi népek.

Az óészaki egyik dialektusa volt az óizlandi, amelyből a mai izlandi kialakult. Az izlandi nyelvet a terület benépesedésétől kezdve, a 9. századtól beszélik. Sok középkori óészaki írásos forrás áll rendelkezésünkre, és ezek között több értékes irat keletkezett a 12–14. századi Izlandon. Ezeket a mai, átlagos izlandi nyelvtudással rendelkezők is képesek elolvasni mindenféle speciális nyelvészeti képzettség nélkül. A modern izlandi nyelv erősen őrzí az óészaki nyelvi hagyományokat, ami régóta megalapozza az izlandi nyelvi ideológiát és nyelvpolitikát.

Az izlandi nyelvet – főként a szókincs területén – számos idegen hatás érte, ezek közül a legerősebb a dán szavak beáramlása, hisz Izland 500 évig dán fennhatóság alatt állt egészen a köztársaság 1944-es kikiáltásáig. A felvilágosodásnak köszönhetően a 18. századtól kezdve, különösen a 19. században erősödni kezdett az izlandi nemzeti öntudat, és mozgalmak indultak a dán szavak izlandiakkal való helyettesítésére. Mára a dán nyelv izlandi befolyása gyakorlatilag megszűnt, ám a globális angol hatása egyre erősebb az izlandi nyelvre is.

Az izlandi nyelv meglehetősen homogén, nincsenek területi nyelvváltozatai, bár északon és délen néhány mássalhangzó kiejtése bizonyos fonetikai helyzetekben kis mértékben eltér, de ezek nem olyan mértékű különbségek, amelyek alapján önálló dialektusnak lehetne nevezni őket.

Az átlagos izlandi beszélők angoltudása meglehetősen jó, vannak olyan nyelvhasználati területek, amelyeken az angol használata általános, ide tartozik a turizmus, néhány üzleti, pénzügyi terület, valamint az akadémiai és felsőoktatási szféra. Az izlandi nyelv ezeken a területeken kívül a hétköznapi nyelvhasználatban stabil. Az általános és középiskolában az oktatás nyelve az izlandi, valamint a legtöbb egyetemi szakon is az izlandi a magyarázat, az oktatás nyelve, különösen a BA szintű képzésekre igaz ez. A kulturális életben az izlandi nyelv virágzik: több tucat izlandi nyelvű nyomtatott lap jelenik meg, számos rádió- és televízióállomás sugározza műsorait izlandiul, százával jelennek meg az izlandi nyelvű könyvek. Az egy főre jutó kiadott könyvek száma tekintetében Izland világelső.³

A modern izlandit több tucat külföldi egyetemen tanítják idegen nyelvként, és az Izlandi Egyetem több száz külföldi hallgatója tanulja idegen nyelvként az izlandit.

Az egyetlen kisebbségi nyelv Izlandon az izlandi jelnyelv, amelynek körülbelül 300 anyanyelvi használója van, ám rajtuk kívül még sokan tanulják második nyelvként (például az anyanyelvi jelnyelvi használók hozzátartozói, a jelnyelvi tanárok és tolmácsok stb.).

3 *Guinness World Records.*

<https://www.guinnessworldrecords.com/world-records/444296-most-published-writers-per-capita> (letöltés időpontja: 2024. 08.30.).

Az 1990-es évek közepétől kezdve folyamatosan emelkedik az Izlandra betelepülők száma, az idegen állampolgárok aránya jelenleg körülbelül a lakosság 14,6%-át teszi ki.⁴ Az izlandi népesség száma folyamatosan nő, ám a statisztikai adatok szerint a növekedés a betelepülőknek köszönhető. A 2022. év végi adatok szerint 10 341 idegen állampolgár települt be Izlandba, míg az izlandi állampolgárok száma 577 fővel csökkent.⁵ Ez a mai izlandi nyelvre úgy hat, hogy egyre megszokottabbá válik az izlandi nyelv idegenszerű kiejtésének a megjelenése a köznapis szituációkban, de a médiában is. A lengyel bevándorlók számát jól mutatja, hogy az izlandi közszolgálati média az izlandi és az angol mellett lengyelül is kínálja szolgáltatásait.

Amellett, hogy az izlandi a hivatalos nyelv és ez a legáltalánosabban előforduló nyelv a köznapis szituációkban, a munkavállalás területén (különösen a vendéglátásban, az építőiparban, a takarító szolgáltatásokban) a többnyelvűség egyre általánosabb (az izlandi mellett az angol, a lengyel, a litván és egyéb nyelvek). Ez a nyelvi helyzet az egyre nagyobb számú bevándorló miatt áll elő. Bár a bevándorlók nagy része képes folyékonyan beszélni izlandiul, de nincsenek arra kötelezve, hogy megtanuljanak izlandiul, ha megfelelően képesek kommunikálni angolul az izlandiakkal.⁶

II. Jogi, közigazgatási alapok, előzmények

Az izlandi nyelv státusát a nyelvtörvény biztosítja, amely szerint ez a nyelv az ország nemzeti és hivatalos nyelve. A törvényt 2011-ben fogadták el.⁷ Ebben a

4 *Background.* Statistics Iceland. <https://www.statice.is/statistics/population/inhabitants/background/> (letöltés időpontja: 2023. 09. 28.).

5 *External migration.* Statistics Iceland. <https://www.statice.is/statistics/population/migration/external-migration/> (letöltés időpontja: 2023. 09. 28.).

6 Kristinsson 2017. <http://www.efnil.org/documents/conference-publications/mannheim-2017/EFNIL-Mannheim-28-Kristinsson.pdf> (letöltés időpontja: 2023. 09. 28.).

7 Törvény az izlandi nyelv és az izlandi jelnyelv jogállásáról [Lög um stöðu íslenskrar tungu og íslensks táknmáls Nr. 61] 2011. június 7. no. 61. <https://www.althingi.is/lagas/nuna/2011061.html> és angolul: <http://www.deaf.is/english/status-of-icelandic-sign-language/> (letöltés időpontja: 2023. 09. 28.).

törvényben nevesítik az Izlandi Nyelvi Tanácsot, a feladatait, a felügyeleti szerveit és beszámolási kötelezettségeit.

Az izlandi nyelvtörvény a kormány hatáskörébe rendeli azt, hogy biztosítsa az izlandi nyelv minden nyelvhasználati szintén való használati lehetőségét. Az egyes részterületek szabályozását külön szabályok hatáskörébe rendeli a törvény: ennek megfelelően alkották meg az Izlandi Egyetem saját nyelvpolitikai szabályozását. Az izlandi nyelv megőrzésének és fejlesztésének a felelősségét a törvény az állam és az önkormányzatok hatáskörébe rendeli. A nyelvpolitikai célok elérése tekintetében a nyelvtörvény együttműködésre kötelezi az állami és az önkormányzati szerveket az Izlandi Nyelvi Tanáccsal és az Izlandi Jelnyelvi Tanáccsal (ezeket az intézményeket szintén a nyelvtörvény alapítja meg). A nyelvpolitikai célok megvalósításának és az intézmények együttműködésének a felügyeletét az illetékes minisztérium felügyeli.

Az Izlandi Nyelvi Tanács tizenhat tagját négy évre nevezi ki az illetékes miniszter, és a nyelvtörvény részletesen szabályozza, hogy milyen intézményekből kell tagokat delegálni a bizottságba. Az Izlandi Nyelvi Tanács elnökét és alelnökét az illetékes miniszter jelöli ki, valamint a bevándorlásért felelős miniszter is delegál egy tagot a bizottságba a bevándorlók nyelvi jogainak képviseletéért. Az Izlandi Nyelvi Tanács feladata a nyelvpolitika elméleti háttérének a kidolgozása és a nyelvvel kapcsolatos kormányzati döntések tudományos, szakmai tanácsadói feladatainak az ellátása, az izlandi nyelv státusának a tanulmányozása és az erről szóló nyilvános jelentések kidolgozása, emellett kezdeményezheti a nyelvpolitikai elvek, szabályok megsértésére irányuló szankcionálást is.

Az Izlandi Jelnyelvi Tanács jogállását is a nyelvtörvény biztosítja, és az Izlandi Nyelvi Tanácshoz hasonlóan ennek a tagjait és elnökét, alelnökét az illetékes miniszter jelöl ki, és a törvény szabályozza, hogy a tagokat mely intézményekből kell delegálni.

Az Izlandi Egyetemnek önálló nyelvpolitikája van, ez a szabályozás összhangban áll a nyelvtörvénnyel, hatálya ugyan az Izlandi Egyetemre terjed ki, de hatása ennél szélesebb körű.

III. A stratégia célja

A nyelvről való stratégiai gondolkodás, az egyes nyelvhasználati területekre irányuló nyelvpolitikai döntések általános célja az izlandi nyelv megőrzése, használatának és oktatásának biztosítása. Az izlandi nyelvről szóló törvény kinyilvánítja, hogy az izlandi az ország nemzeti és hivatalos nyelve, és az izlandi nyelvvel foglalkozó intézmények működése az izlandi nyelv státusának fenntartására irányul. A nyelvről szóló politikai, nyelvstratégiai tartalmú dokumentumok középpontjában az oktatás, a nyilvános nyelvhasználat, a média, a helyesírás szabályozása áll. Az izlandi nyelvi attitűd, illetve a nyelvpolitika mögött álló nyelvi ideológia a grammatikai, helyesírási és lexikai purizmus, amely teljesen általános és elfogadott az izlandi beszélők között. A nyelvvel foglalkozó szervezetek, közösségek, szakmacsoportok általános célja a szakterületük terminológiájának rendszeres honosítása, az idegen elemek izlandi szóalkotásokkal való helyettesítése.

Az Izlandi Egyetem nyelvpolitikájának legfőbb célja, hogy biztosítsa azt a tudományos háttérrel, hogy az izlandi nyelv alkalmas legyen az összes akadémiai tudományterület művelésére, továbbá az, hogy az izlandi tudományos szféra bekapcsolódhasson a nemzetközi tudományos vérkeringésbe: ez gyakorlatilag az angol nyelvű publikálás ösztönzését jelenti.

Az Izlandi Nyelvi Tanács konkrét feladatai közé tartozik az általános nyelvpolitikai célok elméleti háttérének a kidolgozása, és az ehhez szükséges stratégiai tanácsok megalkotása. Az intézkedéseket a kormány és az önkormányzatok hozzák meg. További stratégiai célok: az oktatás nyelve az izlandi legyen, a média, a kultúra és a tudományos élet nyelve is a lehető legtöbb szinten az izlandi legyen, ugyanakkor biztosítani kell az izlandi tudományos élet, az idegenforgalom és vendéglátás nemzetközi versenyképességét: ehhez pedig az izlandi-angol kétnyelvűséget is fenn kell tartani ezeken a szintereken. A tudományos életben az angol nyelvű publikációkat támogatják, viszont a terminológiai honosítást kifejezett célként határozzák meg.⁸

8 Kvaran 2017. <http://www.efnil.org/documents/conference-publications/mannheim-2017/EFNIL-Mannheim-29-Kvaran.pdf> (letöltés időpontja: 2023. 09. 28.).

Az Izlandi Nyelvi Tanács a tanácsaival az izlandi nyelv státusának őrzésére és erősítésére törekszik. Érdekes példa erre a nemzetközi szintén való névhasználatra vonatkozó tanácsadás. Az izlandi emberek a hétköznapi életben alapvetően a (magyar fogalmak szerinti) utónevüket használják, felsorolásokban, telefonkönyvekben és katalógusokban az utónevük alapján vannak rendezve, és „családnevük” egy ún. patronim, amely az apa (néhány esetben az anya) utóneve és egy *-son* vagy *-dóttir* utótag (melynek jelentése „fia” vagy „lánya”). A nemzetközi szintén játszó sportolók számára a Nyelvi Bizottság kibocsátott egy ajánlást, hogy a mezükre a nemzetközi gyakorlatnak megfelelő családnévüket írják fel. Azonban ez merőben eltér az izlandi nyelvi hagyománytól, és a fogadtatása vegyes, izlandi sporthelyszíneken nem alkalmazzák, külföldön játszó sportolók viszont a külföldi sportkörnyezetben igen.

IV. Szerkezeti felépítés

A Nyelvi Intézetek Európai Föderációja (European Federation of National Institutions for Language – EFNIL) számára az izlandi nyelvpolitikáról készített jelentés szerkezete a következő:

1. Jogi keretek.
 - 1.1. Az izlandi nyelvtörvény.
 - 1.2. Az Izlandi Nyelvi Tanács.
 - 1.3. Oktatás (elemi és középiskola, bevándorlók gyermekeinek nyelvoktatása, egyetemek).
 - 1.4. Média.
2. A fogyasztók anyanyelvi információhoz való jutásának biztosítása.
3. A nyelvtörvénykezést fejlesztő, alkalmazó és felügyelő intézményrendszer.
4. A bevándorlók nyelvi képzését és nyelvi integrációját biztosító jogi keretek.
5. A nemzeti, a regionális és a kisebbségi nyelvek használatát anyagilag támogató források.
6. Idegen nyelvek tanítása az iskolarendszerben.
7. A hatóságok által tervezett nyelvpolitikai projektek.
8. Az izlandi állampolgárokhoz és a társadalomhoz milyen csatornákon keresztül jutnak el a nyelvpolitika döntések.

Az izlandi nyelvtörvény⁹ szerkezete:

1. Nemzeti és hivatalos nyelv.
2. Az izlandi nyelv.
3. Az izlandi jelnyelv.
4. Az izlandi Braille.
5. Nyelvpolitika.
6. Izlandi Nyelvi Tanács.
7. Izlandi Jelnyelvi Tanács.
8. Hivatalok.
9. Tolmácsolás.
10. Állami és helyi nyelvpolitika.
11. Az izlandi tanterv.
12. Nemzetközi használat.
13. Az állam és az önkormányzatok kötelezettségei a jelnyelvvel kapcsolatban.
14. Hatályba lépés.

V. Intézkedési területek [VI. Ütemterv]

1. Hivatalos nyelv és a nyelv státusa

Az izlandi nyelv az ország nemzeti nyelve és hivatalos nyelve is. Ennek a biztosítása és támogatása a kormányzat és az önkormányzatok feladata. A végrehajtó hatalmi ág szerveinek a nyelvpolitikai cél fenntartása érdekében együtt kell működniük az Izlandi Nyelvi Tanáccsal. Fontos cél, hogy fenntartsák azt a nyelvi helyzetet, hogy izlandiul minden információ elérhető legyen, az izlandi nyelv minden nyelvhasználati szintén használható – így versenyképes – legyen. Ugyanakkor az izlandi nyelvpolitika gondoskodik arról is, hogy az országban mind nagyobb arányban megjelenő betelepülők nyelvi jogai is biztosítva

9 Törvény az izlandi nyelv és az izlandi jelnyelv jogállásáról (Lög um stöðu íslenskrar tungu og íslensks táknmáls Nr. 61) 2011. június 7. no. 61. <https://www.althingi.is/lagas/nuna/2011061.html> (letöltés időpontja: 2023. 09. 28.).

legyenek: egyben arról is gondoskodnak, hogy aki szükségét érzi, tanulhassa az izlandit idegen nyelvként is.¹⁰

Az izlandi nyelvpolitika mindezek mellett elfogadja az a helyzetet, hogy a betelepülők, valamint a nemzetközi versenyképesség miatt fokozottan érintett területek (főként a turizmus és vendéglátás, valamint a nemzetközi tudományosság) többnyelvűek legyenek.

2. Az izlandi közoktatás

A teljes izlandi oktatási rendszer izlandi nyelven működik, minden tárgyat izlandiul tanítanak, kivéve az idegen nyelveket. Ez megfelel az izlandi nyelvpolitika központi gondolatának: az egynyelvűség nyomatékosságával szolgálják az izlandi társadalmat.

Az izlandi közoktatási rendszerben az iskolát megelőző szakaszban izlandi nyelven kell folytatni a gyermekek nyelvi szocializációját.

Az izlandi iskolákban az izlandi nyelvet mint az izlandi irodalom és kultúra hordozóját különös hangsúllyal kell tanítani, mert a nemzeti identitás szempontjából az izlandi nyelv igen fontos. Az izlandi diákoknak izlandi nyelvből a nyelvi kompetenciájukat mérő vizsgát kell letenniük az iskola 4., 7. és 10. évfolyamának végén.

Az izlandi beszélőközösség második nyelve, tehát az első idegen nyelv az angol. A második idegen nyelv az izlandi közösségben a dán, de a norvég és a svéd is népszerű. Az izlandi közoktatás első négy évfolyamában a stabil, jól megalapozott izlandi nyelvi kompetencia felépítésén van a hangsúly.

A hivatalos oktatási terv szerint az angol nyelvet az általános iskola 4. osztályában kezdik tanítani, ám ettől az iskolák egyedi programjukban eltérhetnek, korábban is hozzákezdhetnek az angoltanításhoz. Ezzel együtt az izlandi iskolák első négy évfolyamában szinte kizárólag izlandi nyelvet tanítanak, de ahol

10 Kaplan–Baldauf–Kamwangamalu 2013.
<https://books.google.hu/books?id=cEYGDAAAQBAJ&lpg=PA129&ots=onl1ZpmtUy&dq=Icelandic%20language%20policy%202009&hl=hu&pg=PA132#v=onepage&q=Icelandic%20language%20policy%202009&f=false> (letöltés időpontja: 2023. 09. 28.).

már megkezdik az idegen nyelv tanítását, ott is minimális óraszámban jelenik meg az izlandihoz képest. Az ötödik és hetedik évfolyam között az izlandi nyelvi órák száma csökken, míg az idegen nyelvi órák száma nő, majd a 8. évfolyam után már több idegen nyelvi óra van, mint izlandi.

3. Tudomány és felsőoktatás

Az Izlandi Egyetem nyelvpolitikájának összefoglalója nyilvánosan elérhető az egyetem weboldalán.¹¹ Az egyetemi nyelvpolitika kiindulópontja, hogy az egyetem írott és beszélt nyelve az izlandi. A másik leglényegesebb alapelv, hogy az izlandi mellett a második legfontosabb nyelv az egyetem életében az angol: ennek a nyelvnek a használatával lehet bekapcsolni az izlandi tudományos közösséget a nemzetközi tudományos közéletbe, illetve ennek a nyelvnek a használatával lehet az izlandi egyetemistákat bekapcsolni a nemzetközi felsőoktatási folyamatokba, illetve a külföldi hallgatókat oktatni, kiszolgálni.

Az alábbiakban az Izlandi Egyetem nyelvpolitikájának összefoglalóját közöljük.

- Az Izlandi Egyetem oktatásának és adminisztrálásának a nyelve az izlandi, biztosítani kell, hogy a teljes adminisztráció és oktatás hozzáférhető legyen izlandiul.
- A nemzetközi tudományos együttműködések céljából az Izlandi Egyetem működésével kapcsolatos összes információnak elérhetőnek kell lennie az egyetem weboldalán angolul is.
- Az Izlandi Egyetemen elhangzó vagy írásban megjelenő anyagok nyelvi állapotának mintaértékűnek kell lennie, ennek érdekében biztosítani kell a hallgatóknak a megfelelő kurzusokat és az egyetemi oktatóknak, kutatóknak és munkatársaknak a hivatalos nyelvi konzultáció lehetőségét.
- Az Izlandi Egyetem kurzusainak nyelve az izlandi, ha ettől eltér a kurzus nyelve, akkor ennek tényét a kurzus katalógusában fel kell tüntetni.

11 Az izlandi egyetem nyelvpolitikája: https://english.hi.is/university/university_of_iceland_language_policy (a magyar nyelvű összefoglalót fordította: Bódi Zoltán; letöltés időpontja: 2023. 09. 28.).

- Ha külföldi hallgatók engedélyt kapnak arra, hogy izlandi nyelvű kurzuson vegyenek részt, az oktatónak biztosítania kell a nyelvi feltételeket ahhoz, hogy a külföldi hallgatók is pontosan értsék a kurzus tematikáját.
- Minden alapidiplomás kurzust izlandiul kell megtartani, kivéve az idegen nyelv szakok (pl. angol szak) kurzusait és a nemzetközi együttműködések keretében megtartott kurzusokat. A minden hallgató számára kötelező alapozó kurzusokat izlandiul kell megtartani, kivéve az idegen nyelv oktatásmódszertanával kapcsolatos kurzusokat és a teljesen angol nyelvű szakok kurzusait.
- Minden posztgraduális kurzust izlandiul kell tanítani, ám lehetősége van a tanszékeknek, a szakgazdáknak arra, hogy a posztgraduális kurzusokat részben vagy teljes egészében angolul tanítsák. Ha egy angolul meghirdetett kurzuson mind az oktató, mind az összes hallgató izlandi vagy beszél izlandiul, akkor annak ellenére is megtarthatják a kurzust izlandi nyelven, hogy eredetileg angolul hirdették meg.
- A kurzusok követelményeit azon a nyelven kell teljesíteni, amelyen a kurzust meghirdették. A szakgazda vagy a tanszék azonban engedélyezheti a kurzuskövetelmények, a vizsgák izlandiul való teljesítését az idegen nyelven meghirdetett kurzusokon is, ha mind a kurzus vezetője, mind a hallgatói beszélnek izlandiul. Ha egy izlandi nyelven meghirdetett kurzus hallgatójának az izlandi nem az anyanyelve, akkor a kurzus vezetője engedélyezheti a kurzuskövetelmények és a vizsgák izlanditól eltérő nyelven történő teljesítését.
- A doktori disszertációk nyelve az angol. A disszertációkat viszont izlandiul is meg lehet írni, ha a doktorandusz ezt kéri, a szak követelményrendszere ezt megengedi és a megfelelő körülmények adottak (van izlandiul beszélő, a szakterülethez értő opponens, illetve a szakterület dokumentációja, terminológiája rendelkezésre áll izlandiul is).
- Az egyetem főállású, állandó oktatói, kutatói és adminisztratív állománya izlandiul köteles a munkáját végezni. Ha az e munkaköröket betöltő alkalmazott nem beszél izlandiul, akkor ingyenes izlandi nyelvtanfolyamot kell a részére biztosítani, hogy a nyelvtanulásra biztosított türelmi idő után képes legyen ezt a követelményt teljesíteni.

- Az izlandi anyanyelvű egyetemi oktatóknak és hallgatóknak meg kell könnyíteni az angol nyelvű egyetemi folyamatokban való részvételt. Gondoskodni kell az angol tudományos nyelvről szóló kurzusok magas színvonaláról, és ezek a megfelelő doktori programoknak kötelező részei. A hallgatók tanulmányaihoz angol nyelvi támogatást kell nyújtani (például a nyelvi központban segítséget kell nyújtani az angol nyelvű esszéíráshoz stb.).
- Elő kell segíteni a nem izlandi anyanyelvű diákok részvételét az izlandi nyelvű egyetemi életben, oktatásban. A nemzetközi és cserediákoknak lehetőséget kell biztosítani arra, hogy izlandi nyelvi kurzuson vegyenek részt. Speciális izlandi kurzust és izlandi nyelvi támogatást kell a hallgatók rendelkezésére bocsájtani.
- Az angol nyelven tartott kurzusokon részt vevő hallgatóknak magas színvonalon kell tudniuk angolul olvasni. Azoknak a külföldi hallgatóknak, akik nem angol anyanyelvűek, be kell mutatniuk egy nemzetközileg elfogadott angol nyelvvizsga-bizonyítványt.
- A jelnyelvet használó egyetemisták és egyetemi dolgozók számára lehetővé kell tenni, hogy a tanulmányaik, illetve munkájuk során a jelnyelvet ugyanolyan céllal használhassák, mint az izlandi nyelvet. Az órákon, a tanár-diák kommunikáció során, illetve tárgyalásokra, megbeszélésekre szükség szerint jelnyelvi tolmácsot kell biztosítani.
- Az oktatói kart ösztönözni kell arra, hogy a tudásukat a hallgatóknak és a közvéleménynek izlandi nyelven adják át könyvekben, cikkekben, oktatási anyagokban és egyéb csatornákon. Az izlandi nyelvű tudományos könyveknek és folyóiratcikkeknek a kutatópontokon és szolgáltató pontokon elérhetőnek kell lenni. A szolgáltató pontokon más kommunikációs anyagokat is elérhetővé kell tenni izlandi nyelven, például a tananyagokat, a kormányzat és a közigazgatás részére nyújtott tanácsadó anyagokat, a társadalmi párbeszédben megjelenő anyagokat.
- Az oktatói kart ösztönözni kell arra, hogy megteremtsék a szakterületük izlandi nyelvi terminológiáját, valamint arra, hogy ezt az izlandi terminológiát közvetítsék a hallgatóknak, illetve a nyilvánosságnak. Minden szakterületen kutatásokkal alátámasztott terminológiákat és szakmai

szószedeket kell megalkotni. Az oktatói kart ösztönözni kell arra, hogy lefordítsák a nemzetközi szakanyagokat, az oktatási anyagokat és a szakirodalmat izlandira. Az Egyetemi Értékelési Rendszerben lehetővé kell tenni az oktatói kar ilyen tartalmú munkájának az elismerését.

- Az egyetemi karok, intézetek, tanszékek, adminisztratív szervek és bizottságok tanácskozásait és munkáját – ahol csak lehet – izlandi nyelven kell végezni. A tanszékvezetőknek, a karok vezetésének biztosítani kell a lehetőséget arra, hogy az izlandi nyelven nem beszélő oktatók és dolgozók a szükséges mértékig képesek legyenek követni az izlandi nyelven zajló értekezleteket és munkafolyamatokat, illetve lehetővé kell tenni azt is, hogy szükség szerint részt vehessenek az izlandi nyelven zajló egyetemi munkában.
- Az egyetem vezetése által kibocsájtott hivatalos iratokat (pl. értekezletek összefoglalóit, feljegyzéseket, előadásra való felkéréseket, közleményeket) mindig izlandiul kell megírni, de ha szükséges, mellékletként csatolni lehet az angol nyelvű változatot. Kivételes esetekben a személyes találkozóról készített feljegyzéseket más nyelven is el lehet készíteni.
- A nyelvtechnológiának a hallgatók és a személyzet nyelvhasználatát kell szolgálnia. A hallgatóknak, az oktatóknak és a többi egyetemi dolgozónak biztosítani kell a lehetőséget arra, hogy lehetőségük nyíljon a nyelvtechnológiai eszközök használatára: olyanokra, mint például a helyesírás-ellenőrző, a nyelvhelyességi tanácsadó, a beszédszintetizáló, beszédelemző és fordító szoftverek. Különös hangsúlyt kell helyezni a fogyatékkal élő emberek tanulmányait és napi életét segítő nyelvtechnológiák fejlesztésére.
- Amennyire lehetséges, az egyetem elektronikus kommunikációs környezetének izlandi nyelvűnek kell lennie. Az egyetemi hallgatók és az egyetemi személyzet által az egyetemen használt szoftverek elsődleges felhasználói felületének izlandi nyelvűnek kell lennie. A számítástechnikai szolgáltatnak az egyetemen terjesztett szoftvereket le kell fordítania izlandi nyelvre. Az oktatói személyzetet és a hallgatói közösséget ösztönözni kell arra, hogy vegyenek részt a nyílt forráskódú szoftverek izlandi nyelvre való honosításában.

- Az egyetemen nyelvi bizottságnak kell működnie, amelyben a rektorátus, a karok vezetése, a központi adminisztráció és a hallgatók képviselői vesznek részt. Ennek a bizottságnak kell tanácsot adnia az izlandi nyelvet érintő kérdésekben az egyetemi adminisztráció és az egyetemi személyzet számára, továbbá gondoskodnia kell az egyetemi nyelvpolitika alkalmazásáról, a végrehajtás felügyeletéről, ezenkívül ez a bizottság felelős az egyetemi nyelvpolitika közzétételéért és a szükséges módosításaiért.

Az egyetemi adminisztráció, a karok, az intézetek, a tanszékek felelősek azért, hogy kidolgozzák az Izlandi Egyetem nyelvpolitikájának alkalmazási és végrehajtási részleteit. A rektor a nyelvpolitika felelőse, és ő hagyja jóvá az alkalmi felülvizsgálat során elvégzett módosításokat.

4. Média és digitális kultúra

Az izlandi nyelv szerkezete évszázadok óta keveset változott, de a globális angol nyelv hatása az izlandi nyelvben is jelentkezik. Ennek legnagyobb nyilvánosságú felületei a médiában és a digitális kultúrában találhatók.¹² Az Izlandon elérhető televízióműsorok jelentős része angol nyelvű, az internetes tartalmak dominánsan angol nyelvűek, tehát a digitális térben az izlandi társadalom erősen ki van téve az angol nyelv hatásának.

Az Izlandi Nyelvi Tanács felügyeli a médiában és a hirdetésekben a nyelvtörvény rendelkezéseinek betartását. A Tanácsba tagot delegál az Izlandi Sajtószövetség és az Izlandi Hírközlési Szövetség. Ugyan az Izlandi Nyelvi Tanácsnak nincs hatásköre és illetékessége arra, hogy megtiltsa a feleslegesnek minősített angol nyelvhasználatot, de ezekben az esetekben akár a média nyilvánosságát is igénybe veheti arra, hogy az ilyen anomáliák elkövetőit levélben megkeresse.

12 Ragnarsdóttir 2016. <https://skemman.is/bitstream/1946/24009/2/BA-essay-Hildur.pdf> (letöltés időpontja: 2023. 09. 28.).

5. Turizmus, munkaerő-áramlás és egyetemközi kapcsolatok

A mind kiterjedtebb turizmusnak, az ezt kiszolgáló vendéglátóiparnak, valamint az európai egyetemközi kapcsolatoknak köszönhetően az izlandi társadalom mind inkább találkozik a multikulturalizmus és a többnyelvűség jelenségével. A szórakoztatóipar, a turizmus és a vendéglátóipar nyelve az angol. Az izlandi nyelvpolitika elfogadja azt a helyzetet, hogy a turizmus, a vendéglátás a szektor nyilvánvaló nemzetközisége miatt leginkább az angol nyelvet használja.

Az akadémiai szférában az izlandi nyelv dominál, de az izlandiul nem tudók számára az izlandi nyelvi felkészítés és az angol nyelvű kommunikáció lehetősége biztosítva van.

A helyzet kezelésére az Izlandi Nyelvi Tanács folyamatosan fejleszt olyan szótári adatbázisokat és nyelvtechnológiai alkalmazásokat, amelyek az izlandi terminológia fenntartására és fejlesztésére koncentrálnak.

6. Ütemterv

Az izlandi nyelvpolitika az általános irányokat, intézkedési területeket határozza meg, ütemtervről stratégiai értelemben nem tudunk. Az Izlandi Nyelvi Tanácsnak viszont évente nyilvános jelentést kell tennie az izlandi nyelv státusáról és a nyelvpolitikai célok megvalósulásáról. A feladat- és hatáskörök részben a jogi, közigazgatási alapokról szóló fejezetben, részben itt, az intézkedési területeknél olvashatók.

VIII. Felügyelet, fenntartás és megújítás

A nyelvpolitikai módszertan, a felügyelet és a fenntartás is elsősorban az Izlandi Nyelvi Tanács feladata. Ez az izlandi kormány konzultatív, tanácsadó testülete. Az Izlandi Nyelvi Tanács az oktatásért és a kultúráért felelős miniszternek tartozik beszámolóval, és az Árni Magnússon Izlandi Tanulmányok Intézete szervezetéhez tartozik. A következő szervezetek egy-egy személyt delegálnak a bizottságba: Nemzeti Műsorszóró Szolgálat, Izlandi Tanárok Szövetsége,

Izlandi Írók Szövetsége, Izlandi Újságírók Szövetsége, Terminológiai Szövetség, Izlandi Fordítók és Tolmácsok Szövetsége, Izlandi Szabványügyi Testület, Izlandi Könyvtártudományi és Informatikai Szövetség, Izlandi Nem-fikciós és Tananyagot Írók Szövetsége, Izlandi Helyhatóságok Szövetsége. Az Egyetemi Szintű Együttműködési Bizottság két tagot delegál a bizottságba. Ezenkívül a miniszter két személyt delegál a bizottságba: az egyik az elnök, a másik a helyettese. Emellett a bevándorlásért felelős miniszter is delegál egy személyt a bizottságba, továbbá a bizottság külső szakértőket is meghívhat a munkájához.

Mivel a testület a közigazgatás felügyelete alatt működik, de a nyilvános nyelvhasználatért felelős, abban érintett szakmai szervezetek delegálják a tagokat, így megvalósulhat a nyelvpolitika elvi és gyakorlati tervezése, és a miniszteri felügyelet biztosítja a döntések, publikációk, ajánlások, javaslatok közigazgatásban történő végrehajtását.

A bizottság szervezeti és működési kereteit a nyelvtörvény adja. Az általános nyelvpolitikai elvek gyakorlati megvalósulásának egyik konkrét példája az Izlandi Egyetem belső nyelvpolitikája.

A felügyelet ciklikáját az Izlandi Nyelvi Tanács izlandi nyelv státusáról szóló éves beszámolója adja.¹³

IX. Összehasonlítás, esetleges kitekintés

Az izlandi beszélők általános nyelvi attitűdje és az izlandi nyelvpolitikai témájú szövegek nyelvi ideológiája a purizmus. A feldolgozott dokumentumok, tanulmányok alapján megállapítható, hogy az izlandi közgondolkodás, a hivatalos és a szakmai szervezetek álláspontja egységesnek mondható: az izlandi nyelv védelme, a használati értékének megőrzése, az idegen nyelvi hatások honosítással való ellensúlyozása és nyelvvédelem általánosan elfogadott álláspont.

Ugyanakkor ezzel ellentétes folyamatok is megfigyelhetők: a bevándorlók egyre növekvő száma egyre általánosabbá teszi Izlandon is a többnyelvűség jelenlétét. A bevándorlók nyelvhasználata és az izlandi társadalom és közigazgatás

13 Az Izlandi Nyelvi Tanács weboldala itt található: <https://islenskan.is/> (letöltés időpontja: 2024. 08. 30.).

egymáshoz való viszonyát jól jellemzi, hogy a bevándorlók intézhetik ügyeiket az első idegen nyelvként általánosan elterjedt angol nyelven is, ha erre lehetőség van, egyébiránt meg az izlandi állam mindenkinek biztosítja a lehetőséget arra, hogy az izlandit idegen nyelvként tanulja. Ám nemcsak az angol jelenik meg társadalmi szintén, hanem a bevándorlóknak köszönhetően a lengyel, a litván és egyéb nyelvek is.

Szintén a kétnyelvűséghez járul hozzá az is, hogy vannak olyan izlandi gazdasági területek, amelyeken a nemzetközi versenyképesség biztosítása céljából szinte kizárólagosan az angol nyelv használatos, ilyen területek főként a turizmus és vendéglátás, a nemzetközi pénzügyi szektor, a nemzetközi kereskedelem, valamint az akadémiai szférában, a tudományos publikációk területén is általános az angol nyelv használata. Ám e területek vezető intézményeinek egy része az Izlandi Nyelvi Tanács iránymutatására saját nyelvpolitikát dolgozott ki, és főként a tudományos szektor foglalkozik az izlandi honosítással.

A köznapi beszédben is általános téma az izlandi nyelv állapota, illetve általános tevékenység az idegen nyelvi elemek, szavak, kifejezések kiváltása izlandi szóalkotásokkal, szóteremtésekkel. Mindezt nemcsak köznapi szinten, hanem intézményesen – az Izlandi Nyelvi Tanácsban – is művelik. A Tanács szervezeti felépítés azért szerencsés, mert a testület képviseli a szakmaiságot, a társadalmi és szakmai színterek problémáit, ismereteit, valamint közigazgatási beágyazottsága révén a javaslatai, publikációi közvetlenül eljutnak a kormányhoz. Emellett a szervezet jogállását törvény határozza meg. Mindezek a tényezők elősegítik a sikeres, hatékony, minden részterület érdekét megjelenítő nyelvpolitikát, bár a Bizottság nem rendelkezik hatósági jogkörökkel, ajánlásai nem kötelező érvényűek. Azért lehet sikeres ez a szervezeti és működési rend, mert az izlandi nyelvet érintő alapértékekben Izlandon teljesen egységes a tudományos, szakmai és politikai álláspont: az izlandi nyelv érték, amelyet védeni, fejleszteni kell, a helyzetét és a használati köreit meg kell szilárdítani. A nyelvpolitikai intézményrendszer nem teljesen független az aktuális kormányzati politikától, mert mind az Izlandi Nyelvi Tanács, mind az Izlandi Jelnyelvi Tanács vezetőségét az illetékes miniszter nevezi ki, és ezeknek a szervezeteknek a munkáját is a miniszter felügyeli, így ezeknek a meghatározó testületeknek a vezetése nem teljesen mentes a közvetlen politikai befolyástól. Ugyanakkor ezt

a befolyásolási lehetőséget jól ellensúlyozza, hogy ezeknek a szervezeteknek a tagságát a nyelvvel, a kultúrával, az oktatással kapcsolatos intézmények és szervezetek delegálják.

Az izlandi nyelv erős pozícióban van a köznapi szituációkban, az oktatás és a hivatali élet szinterein, ám a munkavállalás és a tudomány bizonyos területein az angol nyelv kifejezetten általános. Az izlandiak úgy tudnak két- és többnyelvűek lenni bizonyos helyzetekben, hogy mellette az izlandi anyanyelv hivatalos, nemzeti és köznapi státusa szilárd. Ennek az az alapja, hogy az izlandi nyelv erősen őrzi az óészaki nyelvi hagyományokat, nincsenek dialektusok és kisebbségi nyelvek (az izlandi jelnyelven kívül). Továbbá a felvilágosodás korában megindult a dán nyelvi befolyás elleni izlandi nemzeti mozgalom, amely az izlandi kulturális örökség része. Ezeknek a tényezőknek köszönhetően a nyelvvédelem természetes attitűd és tevékenység, és nem irányul más nyelvek, kisebbségek ellen. Izland sem tudja – és nyilvánvalóan nem is akarja – magát függetleníteni a nemzetközi hatásoktól, ám mindaddig, amíg az izlandi nyelv védelme társadalmilag elfogadott érték marad, a kétnyelvűség terjedése ellenére is versenyképes maradhat az izlandi nyelv. Az általános társadalmi értékrend mellett az izlandi versenyképességét fenntartó konkrét intézkedés, hogy ösztönzik az egyetemen, a tudományos életben a terminológiai, szaknyelvi honosítást is amellet, hogy az angol nyelvű publikálást is támogatják.

Azokon a területeken, amelyeken az angol nyelv globális hatása tapasztalható (pl. természettudományok, számítástechnika, kereskedelem, turizmus és vendéglátás stb.), kifejezetten általános, hogy a nyelvvel foglalkozó szervezetek, szakmacsoportok szisztematikus nyelvművelő tevékenységgel új, belső kezelt izlandi szóalkotásokat hoznak létre. Az itt említett izlandi korpusztervezési eredményeket, illetve a nyelvművelői tanácsokat az izlandi közvélemény elfogadja, támogatja és követi.

Az Izlandi Egyetem nyelvpolitikájából itt azt a figyelemre méltó és követendő törekvést emelem ki, hogy az egyetem kutatóit, oktatóit és hallgatóit ösztönzik a szaknyelvi, terminológiai honosításra. Továbbá az is mintaértékű, hogy az izlandi tudományokat művelőknek be kell kapcsolódniuk a nemzetközi tudományos vérkeringésbe, és az izlandi mellett angolul is kell publikálniuk. Ráadásul a terminológiahonosítási és izlandi nyelvű publikációs tevékenységet

a tudománymetrikai rendszerben is előnyben részesítik. Viszont abból a rendelkezésből, hogy a doktori disszertációk nyelve angol, arra lehet következtetni, hogy a tudományosság legmagasabb szintje dominánsan angol nyelvű.

Az izlandi anyanyelvi oktatás és az idegen nyelvek oktatása is logikusan, jól átgondolt rendben épül be az oktatási rendszerbe. Az alsó tagozatban, nagyobb óraszámban jellemzően csak izlandi nyelvet tanítanak a diákoknak, a felső tagozattól kezdve épül be az oktatási rendbe fokozatosan növekvő óraszámban az idegen nyelv, nyelvek oktatása. Tehát az alapozó évfolyamokban stabil anyanyelvi kompetencia kiépítésére törekcszenek, majd csak ezután vezettk be az angol, a dán, illetve egyéb idegen nyelv, nyelvek oktatását. Ez eljuttatja a diákokat arra a szintre, hogy az egyetemi tanulmányaik befejezése, illetve a doktori tanulmányaik lezárása során már képesekké válnak idegen nyelvű tudományos publikációk elkészítésére. A terminológiával, a nyelvpolitikával foglalkozó szervezetek, dokumentumok pedig gondoskodnak az izlandi nyelvi honosításról. Így egyszerre biztosítják az izlandi nyelv státusának megőrzését és a nemzetközi tudományos szintéren való jelenlétet.

Az izlandi nyelvpolitika és nyelvi intézményrendszer ideálisnak mondható működésének a háttérben az áll, hogy teljes a társadalmi, szakmai és politikai összhang az izlandi nyelvvel kapcsolatban, nem kell megküzdeni a kisebbségi helyzettel, szilárd a politikai és szakmai támogatás az izlandi nyelvvédő tevékenység mögött. Emellett pedig a globalizáció és a bevándorlás mindinkább erősödő folyamatait is megfelelően kezelik: a honosításra jól szervezett intézményrendszert építettek ki, illetve a bevándorlók izlandi nyelvoktatását, illetve saját anyanyelvük használatát megfelelően biztosítják.

Az izlandi nyelv minden nyelvi szintéren való fennmaradásának általános nyelvpolitikai célkitűzése ellen hat viszont az, hogy az Izlandon elérhető televízióműsorok jelentős része angol nyelvű, és az izlandi internetes tartalmak is jellemzően angol nyelvűek. A kis beszélőközösséggel rendelkező nyelvek fennmaradásának legnagyobb kihívása manapság viszont éppen az anyanyelvi tartalmak digitalizálása és az internetes térben való mind nagyobb számú jelenléte. Az izlandi nyelv tehát a digitális hálózatokon való jelenlét, az izlandi információs társadalomban való működése szempontjából veszélyben forog.

Izland példája jól mutatja, hogy a globális nyelvi hatásoknak, az angol nyelv világszintű dominanciájának tudomásul vétele mellett úgy lehet küzdeni az anyanyelv státusának megtartásáért, hogy a nyelvvédelem közös társadalmi értékrendnek számít. Ezt pedig olyan intézményrendszerrel kell konkrét nyelvpolitikává és nyelvstratégiai lépésekké alakítani, amely közvetlen kapcsolatban áll a közigazgatással, de a tudományos és társadalmi intézményrendszer leglényegesebb szereplői képviseltetik magukat a napi munkában.

Magyar szempontból éppen az izlandi nyelvpolitikai intézményrendszer lehet figyelemre méltó, leginkább a szakmai, társadalmi és közigazgatási beágyazottsága miatt. Továbbá az is megfontolandó, hogy központi nyelvtörvénnyel biztosítják az alapvető nyelvpolitikai célokat és a felelős intézményrendszert, míg a konkrét ágazati nyelvstratégia szabályozását a szakterületi jogalkotásra és a szakmai, ágazati intézményrendszerre bízzák. Ezeknek a tartalma és működése viszont a nyelvtörvénnyel és a nyelvpolitikai intézményrendszerrel harmonikus kapcsolatban áll.

Kifejezetten megfontolandó a magyar nyelvstratégia, nyelvpolitika számára az is, hogy az izlandi felsőoktatás és tudományos szektor arra ösztönzi a kutatókat, hogy játsszanak szerepet tudományterületük szakkifejezőkészletének honosításában.

Tekintettel arra, hogy Izland lakosságszáma viszonylag alacsony, ezért a magyar nyelvpolitika csak korlátozottan veheti figyelembe azt az izlandi törekvést, hogy egyszerre kívánják ellátni a nemzeti identitás megőrzése szempontjából kulcsjelentőségű anyanyelvvédelmi feladatokat, valamint az angol nyelv – Izland nemzetközi versenyképességét biztosító – általános ismeretét és bizonyos területeken való általános használatának elősegítését. A globalizációhoz és a nemzeti identitás megőrzéséhez a magyar nyelvpolitikának is viszonyulnia kell, és ezen a területen az izlandi tapasztalatot is érdemes megfontolni.

Felhasznált irodalom

- Kristinsson 2017. Kristinsson, Ari Páll: *National language policy and planning in Iceland – aims and institutional activities*. „National language institutions and national languages”, Conference, Mannheim, 2017. <http://www.efnil.org/documents/conference-publications/mannheim-2017/EFNIL-Mannheim-28-Kristinsson.pdf> (letöltés időpontja: 2023. 09. 28.).
- Background*. Statistics Iceland. <https://www.statice.is/statistics/population/inhabitants/background/> (letöltés időpontja: 2023. 09. 28.).
- External migration*. Statistics Iceland. <https://www.statice.is/statistics/population/migration/external-migration/> (letöltés időpontja: 2023. 09. 28.).
- Kvaran 2017. Kvaran, Guðrún: *The Icelandic Language Council: past, present and future*. „National language institutions and national languages”, Conference, Mannheim, 2017. <http://www.efnil.org/documents/conference-publications/mannheim-2017/EFNIL-Mannheim-29-Kvaran.pdf> (letöltés időpontja: 2023. 09. 28.).
- Ragnarsdóttir 2016. Ragnarsdóttir, Hildur Jóna: *Official Language and Education Policies In Monolingual Iceland and Multilingual Luxembourg*. B.A. Essay. University of Iceland, 2016. <https://skemman.is/bitstream/1946/24009/2/BA-essay-Hildur.pdf> (letöltés időpontja: 2023. 09. 28.).
- Iceland*. European Federation of National Institutions for Language. Projects. Language Legislation Europe. <http://www.efnil.org/projects/lle/iceland/iceland> (letöltés időpontja: 2023. 09. 28.).
- Overview*. Statistics Iceland. <https://www.statice.is/statistics/population/inhabitants/overview/> (letöltés időpontja: 2023. 09. 28.).
- Kaplan–Baldauf–Kamwangamalu 2013. Kaplan, Robert B. – Baldauf Jr., Richard B. – Kamwangamalu, Nkonko (Eds.): *Language Planning in Europe: Cyprus, Iceland and Luxembourg*. Routledge, London and New York, 2013. <https://books.google.hu/books?id=cEYGDAAQBAJ&lpg=PA129&ots=onl1ZpmtUy&dq=Icelandic%20language%20policy%20>

2009&hl=hu&pg=PA132#v=onepage&q=Icelandic%20language%20policy%202009&f=false (letöltés időpontja: 2023. 09. 28.).

Jogi források

Lög um stöðu íslenskrar tungu og íslensks táknmáls Nr. 61 [Törvény az izlandi nyelv és az izlandi jelnyelv jogállásáról] 2011. június 7. <https://www.althingi.is/lagas/nuna/2011061.html> (letöltés időpontja: 2023. 09. 28.).

University of Iceland Language Policy. 2016.

<https://english.hi.is/about-ui/policies/policies-ui/language-policy> (letöltés időpontja: 2023. 09. 28.).